

सार्वजनिक निकायले:

- अनिवार्य रूपमा सूचना अधिकारी तोकौं,
  - सूचना अधिकारीलाई सूचनामा पहुँच दिऔं,
  - माग गरिने सूचना सहज रूपमा समयमै उपलब्ध गराऔं,
- सूचना मागकर्ताले:
- सूचना चाहेको निकायबाटै सूचना माग गरौं,
  - सूचना माग गर्दा प्रयोजन स्पष्ट खुलापार मालै मागौं,
  - प्राप्त सूचनाको सदुपयोग गरौं ।

सामान्य निहुँमा पूर्वमुख्यमन्त्री थापा विवादमा मुक्का प्रहार गर्नेहरु धरौटीमा छुटे

भापा(प्रस) । पूर्वमुख्यमन्त्री उद्भव थापामाथि विद्युत प्राधिकरणका कर्मचारीहरुले गरेको आक्रमणप्रति मिश्रित प्रतिक्रिया पाइएको छ । कसैले पूर्वमुख्यमन्त्री एवम् नेपाली कांग्रेसका प्रदेश सभापति थापाको गल्ती बताएका छन् भने कसैले विद्युत कर्मचारीहरुको अराजकता भनेका छन् ।

यद्यपि सानो निहुँमा ठूलो दुर्घटना हुनबाट जोगिएको छ । एक प्रहरी अधिकृतका अनुसार त्यो सानो निहुँमा थापासँगै गाडीमा रहेका पीएसओ (सुरक्षाकर्मी)ले संयमता नअपनाएको भए ठूलो दुर्घटना हुने थियो । तर, त्यस्तो हुनबाट जोगिएको छ । त्यति सानो कुरामा आक्रमण हुनेगरी विवादलाई नबढाउँदा उचित हुन्छ्यो भनेर धेरैले प्रतिक्रिया दिएका छन् । थापा सवार गाडीले टुकैलाई उछिरेर जान खोज्दा विद्युत प्राधिकरणको गाडीले समेत ओभरटेक गरेर जान खोजेको बताइएको

छ । त्यही क्रममा विवाद भएको थियो । यसैबीच पूर्वमुख्यमन्त्री थापामाथि मुक्का हान्ने विद्युत प्राधिकरणका कर्मचारीहरु धरौटीमा छुटेका छन् । अभद्र व्यवहार गरेको आरोपमा प्रहरीले मुद्दा दायर गरेका उनीहरु जिल्ला प्रशासन कार्यालयको आदेशमा रिहा भएका हुन् । नेपाल विद्युत प्राधिकरण सुरुवातका

कर्मचारीहरु शिवसताक्षी ११ का ४९ वर्षीय भक्तबहादुर कटवाल र कन्काई ३ का ४२ वर्षीय पृथ्वी श्रेष्ठसंग प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपाल अधिकारीले बयान लिएपछि सामान्य धरौटीमा छुटेका हुन् । उनीहरुलाई जनही ५-५ हजार रुपैयाँ धरौटी लिएर छोडिएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपाल अधिकारीले जानकारी

दिए । अभद्र व्यवहार गरेको कसूरमा माघ ६ गते इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोडले ३ दिनको म्याद लिएर उनीहरुमाथि मुद्दा दायर गरेको थियो ।

पूर्वमुख्यमन्त्री तथा कांग्रेस नेता थापामाथि माघ ५ गते साँझ कुटपिट भएको थियो । नेपाल प्रेस युनियन भापाले दोस्रोपलमा आयोजना गरेको वार्षिक साधारण सभाबाट फर्किँदै गर्दा साँझ करिब ७ बजे कन्काई नगरपालिकाको जुकेखाडी कल्भर्टनजिक थापामाथि उनीहरुले मुक्का हानेका थिए । बा १ भ ६५३ नंको गाडीमा घर फर्किँदै गरेका अर्जुनधारा ७ निवासी थापामाथि बा १ ज १८७० मा सवार विद्युत प्राधिकरण सुरुवातका ती कर्मचारीहरुले कुटपिट गरेका थिए । कुटपिटबाट थापा घाइते भएका थिए । उनको देब्रे आँखा सुनिनेको थियो । उनलाई उपचारका लागि बिर्तासिटी अस्पतालमा भर्ना गरिएको थियो ।

बिर्तामोडमा अढाई करोडको गायत्री मन्दिर निर्माण

बिर्तामोड(प्रस)। भापाको बिर्तामोडमा अढाई करोड रुपैयाँको लागतमा गायत्री माताको मन्दिर निर्माण भएको छ । बिर्तामोड - ५ स्थित अग्रसेन भवन दक्षिणपट्टि स्थानीय दानवीर, कोशी प्रदेश सरकार र बिर्तामोड नगरपालिकाको संयुक्त लगानीमा गायत्री माताको मन्दिर निर्माण गरिएको हो । सो मन्दिर २०८० साल जेठ १७ गतेबाट निर्माण शुरु भएको थियो । मन्दिर निर्माण भएसँगै बिर्तामोड नगरपालिकामा पहिलो पटक गायत्री माताको पाँच दिवसीय अनुष्ठानका साथ प्राण प्रतिष्ठा

गर्न लागिएको छ । यही माघ २१ गते मन्दिर उद्घाटनसँगै गायत्री माताको विधिपूर्वक प्राण प्रतिष्ठा गरिने गायत्री मन्दिर सेवा समितिका कार्यक्रम संयोजक रौनक वंशलले जानकारी दिए । कोशी प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री हिक्मतकुमार कार्कीले माताको प्राण प्रतिष्ठा गर्ने कार्यक्रम तय भएको कार्यक्रम संयोजक वंशलले बताए । माताको प्राण प्रतिष्ठा गर्नुअघि मन्दिर परिसरबाट निकालिने शोभायात्राले बिर्तामोड नगर परिक्रमा गर्ने कार्यक्रम रहेको छ ।

❖ बाँकी तैस्रो पृष्ठमा

शिव पाञ्चायन मन्दिर धार्मिक स्थल बन्दै

भापा(प्रस)। भापाको बिर्तामोड-७ स्थित शिव पाञ्चायन मन्दिर देउनिया धाम धार्मिक स्थलको रूपमा विकसित हुन लागेको छ । २०७० सालमा २९ हजार रुपैयाँबाट मन्दिरको निर्माण शुरुवात गरिएकोमा अहिले हलसाँहितको भव्य मन्दिर, यज्ञ होमादि कुण्ड, भण्डार कक्ष, शौचालय, शिलालेख बोर्डजस्ता

संरचना निर्माण भएका छन् । धार्मिक महिमा रहेको त्यस

मन्दिरप्रति भक्तालुहरुको आस्था

❖ बाँकी तैस्रो पृष्ठमा

भारत र बंगलादेशसँगको व्यापारमा नेपाललाई घाटा

• लक्ष्मी उप्रेती

मेचीनगर । पूर्वी नाका भएर बंगलादेशसँगको व्यापारमा नेपालले ठूलो घाटा व्यहोरेको छ । चालु आर्थिक वर्षको अर्धवार्षिक अवधिमा काँकरभिट्टा नाका भएर हुने बंगलादेशसँगको व्यापारमा नेपालले कूल १८ अर्ब ११ करोड ६१ लाख ३० हजार रुपैयाँ वैदेशिक व्यापार घाटा व्यहोरेको हो ।

मेची भन्सार कार्यालय काँकरभिट्टाको तथ्यांकअनुसार गत पुष मसान्तसम्ममा २ अर्ब ११ करोड ५२ लाख १ हजार बराबरको वस्तु आयात हुँदा २९ करोड ९१ लाख २१ हजार बराबरको मात्रै निर्यात भएको छ । गत आवको सोही अवधिमा १ अर्ब ८४ करोड ३१ लाख ४८ हजार रुपैयाँ व्यापार घाटा नेपालले व्यहोरेको थियो । सूचना अधिकारी भन्सार अधिकृत गणपति कँडेलका अनुसार यो अवधिमा १२ करोड ३३ लाख ८४ हजार बराबरको निर्यात गर्दा १ अर्ब ९६ करोड ६५ लाख ३२ हजार बराबरको वस्तु आयात भएको छ । नेपालले भारतलगायतका मुलुकसँगको व्यापार घाटा व्यहोर्दै गर्दा बंगलादेश मात्रै यस्तो मुलुक थियो, जुन देशसँगको व्यापार वर्षेनि नेपालको पक्षमा हुन्छ्यो । पछिल्लो अभिलेखबाट बंगलादेशसँगको व्यापार पनि निरन्तर ओरालो लाग्दै गएको स्पष्ट देखिएको मेची भन्सार एजेन्ट संघका सचिव कृष्णकान्त (नवराज) खनिर्वा बतार्छन् । बंगलादेशबाट कटन भस्म, औषधी, फेब्रिक, जुट, चिनी, दूध पाउडर, सोया, आलुलगायत करिब तीन दर्जन वस्तु आयात हुन्छन् । नेपालले मुसुरो,

जडीबुटी, अदुवा, तोरीको पिना, तरकारीजन्य वस्तु निर्यात गर्दै आएको छ ।

भुटानका मालवस्तुसह नेपाली वस्तुलाई पनि ड्युटी छुट गरिदिने हो भने निर्यात व्यापार बढ्ने र नेपालको घाटा व्यापार कम हुने भन्सार अधिकारीको भनाई छ । नेपालको भारत र चीनसँगको प्रत्येक वर्ष खर्बीको व्यापार घाटा भइरहेको बेलामा नेपाल र बंगलादेशबीचको व्यापार पनि सोही अवस्थामा रहेको यसका जानकारहरु बताउँछन् । नेपालले व्यापार घाटा भारतसँग समेत व्यहोरेको छ । पछिल्लो छ महिना अवधिमा भारतबाट १४ अर्ब ४८ करोड ५६ लाख बराबरको वस्तु आयात गर्दा १२ अर्ब ९१ करोड ९३ लाख ४५ हजार बराबरको निर्यात गरेको छ । जसअनुसार यो अवधिमा भारतसँगको मात्र व्यापार घाटा १

अर्ब ५६ करोड ६२ लाख ५५ हजार बराबर छ । गत आवको यहि अवधिमा समेत नेपालले भारतसँगको व्यापारमा ३ अर्ब ५३ करोड ५९ लाख ३४ हजार रुपैयाँ व्यापार घाटा व्यहोरेको थियो । मुलुकले वैदेशिक व्यापारलाई सन्तुलनमा राख्न नसक्दा प्रत्येक वर्ष व्यापार घाटा चुलिँदो छ । नेपालको पूर्वीनाका काँकरभिट्टा भएर नेपाल र भारतबीच हुने व्यापार हरेक वर्ष भारतको पक्षमा मजबुत छ । काँकरभिट्टा नाका हुँदै अत्यधिकमात्रामा पेट्रोलियम पदार्थ (डिजल, पेट्रोल, खाना पकाउने एलपी ग्यास, हवाई इन्धन, मटिर्टेल) तयारी पोशाक, सुपारी, सिमेन्ट क्लिङ्कर, सुती कपडा, खरानी स्ल्याम, चामल तथा कनिका, ग्लेज टायल, लुब्रिकेटीड आयल मोबिल, मोटरका ब्याट्री, प्लाष्टिकका प्याक गर्ने ट्युबहरुलगायतका विभिन्न सामग्री भारत तथा तेस्रो मुलुकबाट पैठारी भई आउने गरेका छन् । मुसुरो दाल, भेनियर सिट, चोकर भुस, आलस, चिया, खयर कत्था, जडीबुटी, फलामे सरचनाहरु, अदुवा, सुठो, सुँगुर, बेतताड, प्लाइवुड, क्राफ्ट पेपरलगायतका वस्तुहरु नेपालबाट भारत तथा समुन्द्रपार निकासी हुने गरेका छन् ।

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

प्याक्सन भापाको हार्दिक सम्पन्न १४ औं जिल्ला अधिवेशनबाट निर्वाचित हुनुहुने अध्यक्ष छत्र कार्की, वरिष्ठ उपाध्यक्ष हरिकृष्ण पाठक, उपाध्यक्ष टीआर क्षेत्री, सचिव लक्ष्मीप्रसाद उप्रेती(एलपी), सह-सचिव जीवन शिवाकोटी, सह-सचिव विनोद सुब्बा, कोषाध्यक्ष अमृतकुमार तिम्सिना, सह-कोषाध्यक्ष नारायण सुवेदी तथा सदस्यहरु सुमन शर्मा जमरकट्टेल, दशरथ (देवेन्द्र) हुमागाईं, कुलबहादुर श्रेष्ठ, कुमार राया, मोहन थापा, कल्पना थापा र प्रेमकुमार ओझालाई हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यकालसहित आगामी दिनमा प्याक्सन भापा अझ वरिलो, सशक्त र गर्विलो बनेोस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

अध्यक्ष : छत्र कार्की

वरिष्ठ उपाध्यक्ष : हरिकृष्ण पाठक

उपाध्यक्ष : टीआर क्षेत्री

सचिव लक्ष्मीप्रसाद उप्रेती(एलपी)

सह-सचिव : जीवन शिवाकोटी

सह-सचिव विनोद सुब्बा

कोषाध्यक्ष : अमृतकुमार तिम्सिना

सह-कोषाध्यक्ष नारायण सुवेदी

विनोद सापकोटा
ऐरावती पब्लिकेशन प्रा.लि.
कोशी प्रदेश प्रमुख
९८५२६७६६७६, ९८०२६७६६७६

लागूऔषध बोकेर जाँदै गरेका दुई युवा पक्राउ

भापा(प्रस)। भापाबाट इलामतर्फ लागूऔषध बोकेर जाँदै गरेका दुई युवा पक्राउ परेका छन् । बिहीबार दिउँसो १२:४० बजे इलाम रोड गाउँपालिका- ४ जोरकलस्थित मेची राजमार्गमा भापाबाट इलामतर्फ जाँदै गरेको प्रदेश १-०१-०१७७५०७५ नं को मोटरसाइकललाई शंका लागेर प्रहरीले चेकजाँच गरेको थियो । त्यसक्रममा मोटरसाइकल पछाडी सवार सूर्योदय -६ कन्याम गुम्बा टोल बस्ने २७ वर्षीय पुजन तामाङको साथबाट २.६६ ग्राम र मोटरसाइकल चालक सूर्योदय -८ डम्बुगाउँ बस्ने ३१ वर्षीय मुस्कान तामाङको साथबाट २.१३ ग्राम ब्राउनसुगर फेला परेको थियो । चेकजाँच गर्ने क्रममा मोटरसाइकल चालक मुस्कान तामाङ भाम खोज्दा उनलाई सामान्य चोट लागेको प्रहरीले जनाएको छ ।

च्याम्पियन्सहरूको...

फुटबलप्रेमीहरूले गरिहेका हुन् । यो गौरवमय क्षणमा खुसी साटिरहेका क्लबका अध्यक्ष गुरुङ आफ्ना खेलाडीप्रति आभारी छन्, क्लबका पदाधिकारीहरूप्रति कृतज्ञ छन् अनि शुभेच्छुक र शुभाचिन्तकप्रति नतमस्तक छन्।

फुटबल र समग्र खेलकुद प्रतियोगिताले उपाधि मात्रै जित्ने होइन, यसले समाजलाई जिताउँछ । राष्ट्रलाई जिताउँछ अनि शक्तिशाली भनिएका मुलुकको खेलमैदानमा नेपालको राष्ट्रिय भण्डालाई सबैभन्दा अग्लो बनाएर फहराइदिन्छ। मोफसलमा फुटबल प्रतियोगितालाई चलायमान बनाउँदै खेलाडीको वृत्ति विकासको अवसरको खोजी गरी युवा खेलाडीको उत्पादन, खेल पर्यटनको प्रवर्द्धनसँगै नेपाली राष्ट्रिय फुटबलको श्रीवृद्धिका लागि योगदान दिने लक्ष्य र उद्देश्य लिएको भापाको गहना भापा ११ फुटबल क्लबको अगामी दिनहरू यस्तै सफलताका बिन्दुहरूबाट सुसज्जित बन्दै जान सक्छ । फेरि पनि शुभेच्छा, शुभकामना ।

Developing Trust & Sustainable It Soutlion

FAST TRACK IT SOLUTION

Branded Computers

Laptops

Smart Phones

Printers

CCTV Camera

Batteries

Accessories

Gadgets

OUR SERVICES

- Networking
- Software & Reprogramming
- Computer & laptop Accessories
- CCTV Camera & Security
- Mobile & Computer Repairing

Sanischara Road Luitel Complex Birtamod, Jhapa
023-532354
fts075@gmail.com
www.ftis.com.np

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिककरण परियोजना परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, भद्रपुर, झापा

संस्था सूचिकृत हुने तथा प्रस्ताव आह्वान सम्बन्धी सूचना दोस्रो पटक प्रकाशित मिति-२०८१/१०/११

यस प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिककरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, झापाको आ.व. २०८१/०८२ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहाय बमोजिमको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नका लागि जोन/सुपरजोन (सुपारी जोन/रबर जोन/तरकारी जोन/माछा जोन) क्षेत्र अन्तर्गत सूचिकृत भएका ईच्छुक कृषक समूह/कृषि सहकारी/कृषक उद्यमी/जल उपभोक्ता संस्था तथा फर्महरूले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५ औं दिन मिति-२०८१/१०/२५ गते भित्र कार्यालय समयमा प्रस्ताव दर्ता गर्नुहुन आह्वान गरिन्छ ।

यस कार्यालयमा सूचिकृत नभएका जोन/सुपरजोन क्षेत्र भित्रका ईच्छुक कृषक समूह/कृषि सहकारी/कृषक उद्यमी/जल उपभोक्ता संस्था तथा फर्महरूले सूचिकृत भई प्रस्ताव माथि उल्लेखित अवधि भित्र नै पेश गर्नु हुन अनुरोध छ । साथै रित नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरू छनौटका लागि समावेश हुन नसक्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ । थप जानकारीका लागि प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिककरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, झापाको फोन नं. ०२३-४५३१८८ मा सम्पर्क राख्न अनुरोध छ ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	परिमाण	अधिकतम साझेदारी रकम रु.	प्रस्ताव पेश गर्न सक्ने सम्भावित साझेदारहरू, आवश्यक कागजात तथा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू ।
क.	रबर जोन			
१.	रबर खेतीमा खाद्यतत्व/रसायन/आदिमा अनुदान सहयोग	१ पटक	५०१ अनुदान (माग संङ्कलन)	रबर जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । रबर विस्वाको लागि आवश्यक पर्ने खाद्यतत्व ।
ख.	सुपारी जोन			
१.	साना मेशिनरी औजार तथा उपकरणमा अनुदान	१ पटक	५०१ अनुदान (माग संङ्कलन)	सुपारी जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । कृषि औजार तथा उपकरण र सुपारीको बोक्रा उपकरण मेसिन, पावर टिलर, मिनिटिलर, भर्थाङ्ग आदी ।
ग.	माछा जोन			
१.	एकीकृत माछा पालन प्रदर्शन..	३ वटा	माग संङ्कलन	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि/मत्स्य फर्म । माछापालन भईरहेका पोखरीहरूमा विभिन्न जातका माछापालन, फिडर मेसिन आदी ।
२.	मत्स्य पोखरीमा चरा व्यवस्थापनको लागि जाली सहितको छेकबार सहयोग	३ हेक्टर	५०१ अनुदान (माग संङ्कलन)	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म । माछापालन भईरहेका पोखरीहरूमा जाली, चरा घपाउने यन्त्र मेसिन, सर्प फाँसी जाल आदी ।
३.	माछाको रोग परजिवी निदान तथा उपचार सेवा एवं सेवा विस्तार	२ पटक	माग संङ्कलन	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म । माछापालन भईरहेको क्षेत्रमा सेवा दिइने ।
४.	माछा मार्ने जाल अनुदानमा वितरण	१२ वटा	५०१ अनुदान वा बढीमा १५ हजार प्रति जाल	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म । माछापालन भईरहेको क्षेत्रमा ।
५.	मत्स्य पालन प्रविधि प्रदर्शन (वायो प्लक, आदी)	३ वटा	माग संङ्कलन	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म । विभिन्न प्रविधि प्रदर्शन गर्ने ।
६.	नयाँ मत्स्य पोखरी निर्माण	१७ हेक्टर	५०१ अनुदान वा बढीमा ३ लाख प्रति हेक्टर	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म, मत्स्य फर्म । माछा पोखरी निर्माण गर्ने जग्गाको धनीपुर्जा प्रतिलिपी । जग्गा आफ्नै स्वमिस्त्व भएको वा कम्तिमा १० वर्षको करार सम्झौता भएको । कम्तिमा ५ हेक्टरको माग एकमुष्ट वा एउटै क्लष्टरमा भएकोलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
७.	माछा पोखरी मर्मत सुधार सहयोग	४ हेक्टर	५०१ अनुदान वा बढीमा ९९ हजार ९ सय ९० रुपैयाँ प्रति हेक्टर	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म, मत्स्य फर्म । माछापालन भईरहेका पोखरीहरू ।
८.	माछा पोखरीमा सिंचाइ पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार	५ संख्या	५०१ अनुदान वा बढीमा ५० हजार प्रति सिंचाइ	माछा जोन कमाण्ड क्षेत्रका माछापालन गरिरहेका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, मत्स्य उद्यमी, कृषि फर्म, मत्स्य फर्म ।
घ.	तरकारी जोन			
१.	तरकारी उन्नत प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	५ वटा	माग संङ्कलन	तरकारी जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । प्रदर्शनको लागि कम्तिमा १० कठ्ठा जग्गा हुनुपर्ने छ ।
२.	कृषि यान्त्रिकरण, साना कृषिजन्म औजार उपकरण तथा पोष्ट हार्भेष्ट उपकरण सहयोग	१ पटक	५०१ अनुदान (माग संङ्कलन)	तरकारी जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । तरकारी खेती तथा पोष्ट हार्भेष्ट कार्यमा प्रयोग हुने कृषि औजार उपकरणहरू जस्तै: पावर टिलर, मिनि टिलर, साइल खत्रे मेसिन आदी ।
३.	साना मेशिनरी औजार तथा उपकरणमा अनुदान कार्यक्रम	१ पटक	५०१ अनुदान (माग संङ्कलन)	तरकारी जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । तरकारी खेती साना मेशिनरी औजार उपकरणहरू जस्तै: हिली ब्यारो, सिकेचर, भर्थाङ्ग तथा प्रशोधन कार्यमा सहाय पुर्‍याउने मेसिन आदी ।
४.	सिंचाइ पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार	३ वटा	८५१ अनुदान वा बढीमा १ लाख प्रति सिंचाइ	तरकारी जोन कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी, जल उपभोक्ता संस्था, कृषक उद्यमी, कृषि फर्म । पूर्वाधार निर्माण गरिने जग्गा धनी पुर्जाको प्रतिलिपी । स्थायी रुपमा कुलो निर्माण तथा मर्मत, ईनार बोरिङ्ग, मोटर बोरिङ्ग, पम्प स्ट, थोपा सिंचाइ, सिंङ्कलर सिंचाइ आदी ।

नयाँ थप भएका जोनहरू र कार्यक्षेत्र
माछा जोन कमाण्ड क्षेत्र:- शिवसताक्षी न.पा., कमल गा.पा., गौरादह न.पा. र गौरीगञ्ज गा.पा. का सबै वडाहरू
तरकारी जोन कमाण्ड क्षेत्र:- मेचीनगर न.पा. वडा नं. १,२,३,९ बुद्धशान्ति गा.पा. वडा नं. ५,६,७ र अर्जुनधारा न.पा. वडा नं. ८,९
नोट:- प्रस्तावना पेश गर्दा संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू-

१. अनुसूची - १० अनुसारको निवेदन फारम ।
२. कार्यक्रम प्रस्तावना विवरण लागत ईष्टिमेट सहित ।
३. संस्था दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी ।
४. समूह/संस्थाको निर्णय प्रतिलिपी ।
५. स्थाई लेखा नम्बर (PAN) दर्ताको प्रतिलिपी ।
६. आ.व. २०८०/०८१ को करचुक्ता प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपी ।
६. र. १०/- टिकट
७. निर्माण कार्य गरिने जग्गा धनीपुर्जाको प्रतिलिपी ।
८. सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिका/वडा/ कृषि शाखाको सिफारिस
९. कार्यक्रम प्रस्तावको ढाँचा अनुसूची-१० अनुसारको निवेदन फारम कार्यालयको Web Site: www.puijhapa.pmamp.gov.np बाट डाउनलोड गर्न सकिने छ ।
१०. जोन/सुपरजोनको कमाण्ड क्षेत्र कार्यालयको माथी उल्लेखित वेब साईटमा राखिएको छ ।

सम्पर्क व्यक्ति:- प्राविधिक सहायक श्री मोहन कुमार सिंह ९८४७११३४९३, प्राविधिक सहायक श्री रविन निरौला ९८४४६८४७८४
 नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक श्री दिपेश राजवंशी ९८२४०९४५४५ (माछा सम्बन्धि)
 (रविन्द्र सुवेदी)

तपसिलमा उल्लेखित ऋणीको धितो रहेको अचल सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्ने (पैतिस) ३५ दिने गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र आह्वान गरिएको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०८१/१०/११

यस बैंकको तपसिलमा उल्लेखित ऋणी/व्यक्तिगत जमानतकर्ताहरूले म्यादाभर कर्जा चुक्ता/भुक्तान नगरी/नगराई लिखित तथा मौखिक तरताकेता र पत्रपत्रिकाद्वारा कर्जा चुक्ता गर्न आउने सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गर्दा समेत कर्जा चुक्ता/भुक्तान गर्ने/गराउनेतर्फ कुनै चासो नदेखाउनु भएकोले धितो सुरक्षण स्वरूप लेखि/लेखाई दिएको तपसिल बमोजिमको धितो गोप्य शिलबन्दी बोलपत्रका माध्यमबाट लिलाम बिक्री गरी बैंकले आफ्नो लेना रकम असुल उपर गर्न यो ३५ दिने सूचना प्रकाशित गरिएको छ । यस बैंकमा धितो रहेको सम्पत्ति सकार गरिलिन इच्छुक महानुभावहरूबाट यो सूचना पत्रिकामा प्रकाशित भएको मितिले ३५औं दिनभित्र यस बैंकमा कार्यालय समयभित्र आइपुग्ने गरी निम्न शर्तहरूको अधिनमा रही गोप्य शिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्नुहुन आह्वान गरिन्छ । प्राप्त बोलपत्रहरू यो सूचना प्रकाशित भएको ३६औं दिन वा सो दिन विदा परेमा त्यसको लगत्तै कार्यालय खुलेको दिनमा दिनको ३:०० बजे **केन्द्रीय कार्यालय, कर्जा असुली विभाग बित्तमोडमा** खोल्ने हुँदा बोलपत्रदाता वा निजको आधिकारिक प्रतिनिधि उपस्थित हुन समेत जानकारी गराइन्छ । तर बोलपत्रदाताको अनुपस्थितिले बोलपत्र खोल्न बाधा पुग्ने छैन । कथमकदाचित्त सो धितोबाट असुलउपर हुन नसके ऋणी एवम् व्यक्तिगत जमानतकर्ताहरू समेतलाई कालोसूचीमा समावेश गरी असुल उपर हुन बाँकी रहेको रकम ऋणी तथा कर्जा लैदाका बखत व्यक्तिगत जमानती दिने व्यक्तिगत जमानतकर्ताहरूको नाममा रहेको वा निजहरूको हक भोगको अन्य चल अचल सम्पत्तिबाट समेत बैंक तथा बित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम असुल उपर गरिने छ । साथै धितो सम्पत्ति लिलाम बिक्री हुन नसकेमा धितो सम्पत्ति बैंकले आफ्नो अनुकूलतामा आफैले सकार गरी लिन सक्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराइएको छ ।

क्र. सं.	ऋणी र व्यक्तिगत जमानतकर्ता/धितो जमानतकर्ताको नाम थर तथा तिन पुस्तो विवरण	कर्जा शिर्षक	धितो सुरक्षणको विवरण
१	काशीनाथ न्यौपानेको नाती, नन्दलाल न्यौपानेको छोरा नागरिकता बमोजिम भापा जिल्ला अनारमनी गा.वि.स वडा नं. ०७, स्थायी ठेगाना मै हाल भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०३, बस्ने मिति २०४९/०७/१७ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, भापाबाट जारी गरिएको ना.प्र.प.नं. ०१२८५४०७ भएको वर्ष ५४ को प्रेम प्रसाद न्यौपाने ।	व्यक्तिगत आवधिक कर्जा	प्रेम प्रसाद न्यौपाने र तारादेवी उप्रेतीको संयुक्त नाममा रहेको मालपोत कार्यालय चन्द्रगढी, भापामा दर्ता कायम भएको, भापा जिल्ला अनारमनी गा.वि.स. वडा नं. ७ स्थित किता नम्बर ३३५ क्षेत्रफल ३७६.२५ ब.मि. को जग्गा र सो जग्गामा निर्मित घर तथा सम्पूर्ण लिगलिगपात समेत ।
२	कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम नेपाल सरकार, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ती मन्त्रालय, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौबाट मिति २०७८/०३/१४ मा दर्ता नं. २६३९०२/७७/०७८ अन्तरगत रजिष्टर्ड/दर्ता भएको रजिष्टर्ड ठेगाना भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ३, स्थित एलिजा कृषि फार्म प्रा.लि. का तर्फबाट ऐ. का एकल संचालक प्रेम प्रसाद न्यौपाने ।	व्यवसायिक चालु पूँजी र आवधिक कर्जा	
धितो/व्यक्तिगत जमानतकर्ता नाम: तारादेवी उप्रेती बाबू : पुर्व प्रसाद उप्रेती पति : प्रेम प्रसाद न्यौपाने ना.प्र.नं. : ३५४१३१० (भापा, २०४४/१२/१९) स्थायी ठेगाना : भापा जिल्ला जलथल गाउ पञ्चायत वडा नं. ०७, हालको ठेगाना : भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०३		व्यक्तिगत जमानतकर्ता नाम: एलिजा न्यौपाने बाबू : प्रेम प्रसाद न्यौपाने बाजे : नन्दलाल न्यौपाने ना.प्र.नं. : ०४-०१-७३-१३३१९ (भापा, २०७३/१२/१०) स्थायी ठेगाना : भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०९ हालको ठेगाना : भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०३	व्यक्तिगत जमानतकर्ता नाम : एलिजा न्यौपाने बाबू : प्रेम प्रसाद न्यौपाने बाजे : नन्दलाल न्यौपाने ना.प्र.नं. : ०४-०१-७७-०७६१६ (भापा, २०७७/१०/१५) स्थायी ठेगाना : भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०३ हालको ठेगाना : भापा जिल्ला विर्तामोड न.पा. वडा नं. ०३

- शर्तहरू:-**
१. बोलपत्र फारम यस बैंकको कुनै पनि शाखा कार्यालयबाट रु.१०००/- (अक्षरेपी एक हजार मात्र) (पछि फिर्ता नहुने गरी) तिरी खरीद गर्न सकिनेछ । फोटोकपी गरिएको फारम मान्य हुने छैन ।
  २. बोलपत्रदाताले लिलामि सूचनाको आधारमा ऋणीको नाम र लिन चाहेको सम्पत्तिको विवरण बोलपत्र फारममा स्पष्ट रूपमा भर्नुपर्नेछ, साथै लिन चाहेको सो सम्पत्तिको मूल्य अंक र अक्षरमा समेत भर्नु पर्नेछ ।
  ३. बोलपत्रको खाम वाहिर समेत ऋणीको नाम र लिन चाहेको सम्पत्तिको विवरण उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।
  ४. यदि व्यक्तिले खरिद गर्ने भए नेपाली नागरिकताको तथा कम्पनीले खरिद गर्ने भए दर्ता प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपी पेश गर्नु पर्नेछ ।
  ५. बोलपत्र साथ आफुले कबोल गरेको अंकको कम्तीमा दश प्रतिशत(१०%)ले हुने रकम यस बैंकको केन्द्रीय कार्यालयको खाता नम्बर ९२६६०११५२०००२ SUNDRY CREDITORS (OTHERS) मा जम्मा गरेको भौचरको सकल अर्धकट्टी रसिद वा बोलपत्र दाखिला गरिने बैंकको नाममा रिचार्जको ड्राफ्ट वा बैंक जमानत वा यस बैंकमा खोलिएको मुद्दती रसिद वा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी भएको सुरक्षणपत्र वा गुड फर पेमेन्ट चेक (Good for Payment Cheque) अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
  ६. लिलाम बिक्री हुने धितो सुरक्षण निरीक्षण गर्न चाहेमा बोलपत्र पेश गर्नु अगावै कार्यालय समय भित्र सम्बन्धित शाखा कार्यालयमा सम्पर्क राखी जे जस्तो अवस्थामा छ सोही अवस्थामा निरीक्षण गर्न सकिनेछ । साथै सोही अवस्था र परिमाणमा स्वीकार गर्नु पर्नेछ ।
  ७. बोलपत्र स्वीकृत भएको सुचना पाएको मितिले ३० दिनभित्र बोलकबोल गरेको सम्पूर्ण रकम बुझाई सम्पत्ति आफ्नो नाउमा नामसारी गरी लिनु पर्नेछ । सो म्याद भित्र रकम नबुझाएमा धरोटी रकम स्वतः जफत हुनेछ ।
  ८. बोलपत्र दाखिल भइसकेपछि बोलपत्रमा उल्लेखित रकम वा शर्तमा कुनै हेरफेर हुने छैन । साथै बोलपत्र स्वीकृत वा अस्वीकृत हुने टुंगो नलागेसम्म धरोटी रकम फिर्ता दिइने छैन ।
  ९. रित नपुगेको वा म्याद नाघी पेश हुन आएको बोलपत्र स्वतः रद्द हुनेछ ।
  १०. बोलपत्र स्वीकृत वा अस्वीकृत गर्ने सम्पूर्ण अधिकार बैंकमा नै सुरक्षित रहनेछ ।
  ११. बोलपत्र सदर वा बदर हुनु अगावै ऋणिले सम्पूर्ण कर्जा बुझाएमा प्राप्त बोलपत्रहरू रद्द गरी धरोटी फिर्ता दिन सकिनेछ ।

एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.

Excel Development Bank Ltd.

Birtamod, Jhapa
023-532354 | 534010
info@edb.com.np
www.edb.com.np

कर्जा असुली विभाग

सम्पादकीय

शितलहरबाट बचौं

केही दिनदेखि पूर्वी तराईमा शितलहर सुरु भएको छ । अत्यधिक चिसो बढ्दा जनजीवन कष्टकर भएको छ । शितलहर दुई-तीन सातादेखि एक महिनासम्म चल्ने भएकाले यहाँको जनजीवन कष्टकर हुन्छ । शितलहरबाट नागरिकको जीवन कसरी जोगाउने ? सरकारको प्राथमिकता नागरिकको जीवन जोगाउन केन्द्रित हुनुपर्छ । तराईमा जाडोमा अत्यधिक चिसो र गर्मीमा अत्यधिक गर्मी हुन्छ, जसले यहाँको जनजीवन अत्यधिक प्रभावित हुन थालेको छ । अत्यधिक चिसो र अत्यधिक गर्मीका कारण तराईमा जनजीवन अस्तव्यस्त हुँदा क्षति न्यूनीकरण गर्न सरकारको कार्ययोजना बनिनु पर्छ । शितलहरबाट नागरिकको जीवन जोगाउन तहगत सरकारबिच समन्वयात्मक भूमिका जति आवश्यक छ, गर्मीयाममा लाग्ने 'लू'बाट बचाउन प्रष्ट कार्ययोजनासहितको कार्यक्रम सञ्चालन हुनुपर्छ ।

त्यसो त शितलहरबाट जोगाउन राज्यले गरेका केही कामको नतिजा देखिन थालेका छन्, त्यसलाई सकारात्मक मान्नुपर्छ । अहिले गरिब र सीमान्तकृत घरबारविहीन नागरिकलाई सरकारले 'जनता आवास कार्यक्रम' मार्फत घर बनाइरहेको छ । घरबारविहीन घरपरिवारले अहिले सुरक्षित ओत पाइरहेका छन् । सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमअन्तर्गत जेष्ठ नागरिकलाई मासिक दिने भत्ताले पनि उनीहरूको जीवनयापन सहज बनाउन सघाउ पुऱ्याएको छ । शितलहरले वर्षेनी केही नागरिकको मृत्युका समाचार पछिल्ला वर्ष आउन छाडेका छन् । अहिले जे भइरहेको छ, त्यसले मात्रै नागरिकलाई सुरक्षित राख्न सकिन्छ भन्ने पटकले देखिँदैन । गरिब, निमुखा र मजदुरहरू चिसोमा धेरै प्रभावित हुँदै आएका छन् ।

कतिपय पालिकाले सीमान्तकृत र गरिब परिवारलाई खाना पकाउन ग्याँस चुल्हो बाँडे । कतिपयले सिलिण्डर समेत बाँडे । तर, पाएको ग्याँस सिलिण्डर सकिएपछि अर्को सिलिण्डर किन्न नसक्दा कार्यक्रमको प्रभावकारितामा प्रश्न उठ्यो । मुलतः उनीहरूको जीवनस्तर उकास्ने कार्यक्रमलाई जोड दिनुपर्छ । संकटकाल बेला नागरिकले राज्य खोज्छ । यही बेला हो, राज्यले नागरिकप्रति आफ्नो भूमिका देखाउने । तहगत सरकारबिच समन्वय र सहकार्यबाट नै महामारीलाई सामना गर्न सकिन्छ भन्ने हामीलाई कोभिड महामारीले सिकाएको छ । चिसोबाट आफैँ पनि जोगिने प्रयास गरौं । विपन्न वर्ग जोसंग ओत लाग्ने ठाउँ छैन, लगाउने लुगा छैन त्यस्ता मानिसलाई सरकारले तत्काल आवासको व्यवस्था मिलाओस् ।

• भुवन न्यौपाने

सरकारको सिफारिसमा पछिल्लो समय राष्ट्रपतिबाट जारी भएका अध्यादेशका बारेमा विभिन्न कोणबाट टीकाटिप्पणी भएका छन् । विपक्षी सात दलले पत्रकार सम्मेलन नै गरेर सरकारले संसद् छलेर अध्यादेशमार्फत जनतामा निरंकुश शासन लादनु खोजेको आरोप पनि लगाएका छन् । आमजनतामा समर्थन र विरोधका विभाजित अभिव्यक्ति सुनिन्छन् । वास्तवमा सरकारले संसद् अधिवेशन आह्वान नगरेर अध्यादेश जारी गर्नु पर्ने बाध्यता के हो ? किन संसदीय प्रक्रियालाई भिचरेर अध्यादेशबाट सरकारले शासन गर्न खोजेको हो ? अध्यादेश जारी गर्दा सरकारको कस्तो नियत देखिन्छ ? के अध्यादेश जारी गर्ने नहुने हो ? के अध्यादेशमा गलत मनसाय नै छ ? अध्यादेशका बारेमा उब्जिएका यी उल्लिखित प्रतिनिधिमूलक प्रश्नहरू हुन् । त्यसो भए अध्यादेशको औचित्यमाथि केही विश्लेषण गरौं । संसद् अधिवेशन सुचारु नभएका बेलाका विशेष परिस्थिति र समयमै निर्णय गरी कार्यसम्पादन गर्न, संसद् बैठक बोलाउन समय लाग्ने अवस्था साथै संसदले अनुमोदन गर्ने कानुन नबनेको वा ढिला भएको अवस्थामा तत्काल समाधान दिन अध्यादेशको जारी गरिन्छ । संविधानको मर्म अनुसार कानुनी र सामाजिक रूपमा अध्यादेशले जनजीवनमा पर्ने प्रभावबारे पर्याप्त जानकारी नपुग्दा भ्रम सिर्जना भएका हुन्छन् । अध्यादेश जारी गर्ने प्रक्रिया पारदर्शी नभएमा जनतामा यसको औचित्यबारे प्रश्न उठ्न सक्छ । कहिलेकाहीँ राष्ट्रिय आवश्यकतालाई भन्दा राजनीतिक स्वार्थ र फाइदाका लागि अध्यादेश ल्याइएको देखिन्छ । समय र उद्देश्यप्रतिको शकाले कार्यपालिका र व्यवस्थापिकाबिच शक्तिको सन्तुलनबारे प्रश्न उठ्न सक्छ ।

अध्यादेशको अवधारणा

विशेष अवस्थामा जारी हुने अध्यादेश अस्थायी

कानुन हो । अध्यादेशको अवधारणाका बारेमा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास विभिन्न देशको कानुनी र संवैधानिक प्रावधानमा आधारित छ । विश्वका अधिकांश लोकतान्त्रिक व्यवस्था भएका मुलुकमा अध्यादेश प्रयोग विशेष परिस्थितिमा गरिन्छ, जहाँ कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुपस्थितिमा तत्काल कानुनी उपायको व्यवस्था गर्ने प्रावधानलाई मुख्य ध्येयमा राखेको हुन्छ । भारतमा राष्ट्रपतिले अध्यादेश जारी गर्ने अधिकार संविधानको धारा १२३ मा उल्लेख छ । संसद् अधिवेशन नभएको बेला यो अधिकार प्रयोग हुन्छ । अध्यादेशलाई संसदको दुवै सदनबाट छ महिनाभित्र पारित गर्नु पर्छ । सो अवधिसम्म पनि पारित नभए अध्यादेश स्वतः खारेज हुन्छ । भारतमा यस प्रणालीलाई विशेष परिस्थितिमा उपयोग गरिन्छ, तर अध्यादेशको अत्यधिक प्रयोगले त्यहाँ पनि आलोचना भन्ने हुँदै आएका सन्दर्भ छन् । संयुक्त राज्य अमेरिकामा एक्जिक्युटिभ अर्डरको व्यवस्था छ, जुन राष्ट्रपतिद्वारा जारी गरिन्छ । यद्यपि यी कार्यकारी आदेशहरू अध्यादेश जस्तै कानुनी प्रकृतिका हुन्छन् संसद्को अनुमोदनबिना नै ती कार्यान्वयनमा जान सक्छन् । त्यहाँ यसले कार्यकारी अधिकारलाई संसद्को नियन्त्रणभन्दा बाहिर धकेल्ने चिन्ता उत्पन्न गरेको छ । फ्रान्समा अध्यादेशलाई 'अर्डेनेन्स' भनिन्छ । यो फ्रान्सको संविधानको धारा ३८ अन्तर्गत कार्यान्वयन हुन्छ । कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुमतिमा विशेष विषयमा कानुनी उपाय लागु गर्न सक्छ । यसलाई संसदले पछि अनिवार्य अनुमोदन गर्नु पर्छ । बेलायतमा अध्यादेश जस्तो कुनै विशेष प्रावधान छैन तर विशेष शक्ति (रोयल प्रिरोगेटिभ पावर) मार्फत कार्यकारी निर्णयहरू गर्न सक्छ । यद्यपि, संसदको अनुमोदन आवश्यक हुन्छ । त्यहाँ पनि संसद्बाट कानुन निर्माण नै प्राथमिक विकल्प हो । अस्ट्रेलिया र जर्मनमा अध्यादेशको प्रयोग संघीय सरकारको विशेष अधिकारअन्तर्गत सीमित छ ।

नेपालको संविधानको धारा ११४ ले संघीय सरकारलाई र धारा २०२ ले प्रदेश सरकारलाई अध्यादेशको सिफारिस अधिकार दिएको छ । संघमा राष्ट्रपति र प्रदेशमा प्रदेश सरकारले अध्यादेश जारी गर्न सक्ने संवैधानिक व्यवस्था छ । संघीय संसद्को दुवै सदनको अधिवेशन चलिरहेको अवस्थाबाहेक अन्य अवस्थामा तत्काल केही गर्न आवश्यक परेमा मन्त्रीपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिले अध्यादेश जारी गर्न सक्ने छन् भन्ने व्यवस्था रहेको छ । दुवै सदनले स्विकार गरेका हुन्छन् । अध्यादेशको अवधारणाका बारेमा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास विभिन्न देशको कानुनी र संवैधानिक प्रावधानमा आधारित छ । विश्वका अधिकांश लोकतान्त्रिक व्यवस्था भएका मुलुकमा अध्यादेश प्रयोग विशेष परिस्थितिमा गरिन्छ, जहाँ कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुपस्थितिमा तत्काल कानुनी उपायको व्यवस्था गर्ने प्रावधानलाई मुख्य ध्येयमा राखेको हुन्छ । भारतमा राष्ट्रपतिले अध्यादेश जारी गर्ने अधिकार संविधानको धारा १२३ मा उल्लेख छ । संसद् अधिवेशन नभएको बेला यो अधिकार प्रयोग हुन्छ । अध्यादेशलाई संसदको दुवै सदनबाट छ महिनाभित्र पारित गर्नु पर्छ । सो अवधिसम्म पनि पारित नभए अध्यादेश स्वतः खारेज हुन्छ । भारतमा यस प्रणालीलाई विशेष परिस्थितिमा उपयोग गरिन्छ, तर अध्यादेशको अत्यधिक प्रयोगले त्यहाँ पनि आलोचना भन्ने हुँदै आएका सन्दर्भ छन् । संयुक्त राज्य अमेरिकामा एक्जिक्युटिभ अर्डरको व्यवस्था छ, जुन राष्ट्रपतिद्वारा जारी गरिन्छ । यद्यपि यी कार्यकारी आदेशहरू अध्यादेश जस्तै कानुनी प्रकृतिका हुन्छन् संसद्को अनुमोदनबिना नै ती कार्यान्वयनमा जान सक्छन् । त्यहाँ यसले कार्यकारी अधिकारलाई संसद्को नियन्त्रणभन्दा बाहिर धकेल्ने चिन्ता उत्पन्न गरेको छ । फ्रान्समा अध्यादेशलाई 'अर्डेनेन्स' भनिन्छ । यो फ्रान्सको संविधानको धारा ३८ अन्तर्गत कार्यान्वयन हुन्छ । कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुमतिमा विशेष विषयमा कानुनी उपाय लागु गर्न सक्छ । यसलाई संसदले पछि अनिवार्य अनुमोदन गर्नु पर्छ । बेलायतमा अध्यादेश जस्तो कुनै विशेष प्रावधान छैन तर विशेष शक्ति (रोयल प्रिरोगेटिभ पावर) मार्फत कार्यकारी निर्णयहरू गर्न सक्छ । यद्यपि, संसदको अनुमोदन आवश्यक हुन्छ । त्यहाँ पनि संसद्बाट कानुन निर्माण नै प्राथमिक विकल्प हो । अस्ट्रेलिया र जर्मनमा अध्यादेशको प्रयोग संघीय सरकारको विशेष अधिकारअन्तर्गत सीमित छ ।

नेपालको संविधानको धारा ११४ ले संघीय सरकारलाई र धारा २०२ ले प्रदेश सरकारलाई अध्यादेशको सिफारिस अधिकार दिएको छ । संघमा राष्ट्रपति र प्रदेशमा प्रदेश सरकारले अध्यादेश जारी गर्न सक्ने संवैधानिक व्यवस्था छ । संघीय संसद्को दुवै सदनको अधिवेशन चलिरहेको

अवस्थाबाहेक अन्य अवस्थामा तत्काल केही गर्न आवश्यक परेमा मन्त्रीपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिले अध्यादेश जारी गर्न सक्ने छन् भन्ने व्यवस्था रहेको छ । दुवै सदनले स्विकार गरेका हुन्छन् । अध्यादेशको अवधारणाका बारेमा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास विभिन्न देशको कानुनी र संवैधानिक प्रावधानमा आधारित छ । विश्वका अधिकांश लोकतान्त्रिक व्यवस्था भएका मुलुकमा अध्यादेश प्रयोग विशेष परिस्थितिमा गरिन्छ, जहाँ कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुपस्थितिमा तत्काल कानुनी उपायको व्यवस्था गर्ने प्रावधानलाई मुख्य ध्येयमा राखेको हुन्छ । भारतमा राष्ट्रपतिले अध्यादेश जारी गर्ने अधिकार संविधानको धारा १२३ मा उल्लेख छ । संसद् अधिवेशन नभएको बेला यो अधिकार प्रयोग हुन्छ । अध्यादेशलाई संसदको दुवै सदनबाट छ महिनाभित्र पारित गर्नु पर्छ । सो अवधिसम्म पनि पारित नभए अध्यादेश स्वतः खारेज हुन्छ । भारतमा यस प्रणालीलाई विशेष परिस्थितिमा उपयोग गरिन्छ, तर अध्यादेशको अत्यधिक प्रयोगले त्यहाँ पनि आलोचना भन्ने हुँदै आएका सन्दर्भ छन् । संयुक्त राज्य अमेरिकामा एक्जिक्युटिभ अर्डरको व्यवस्था छ, जुन राष्ट्रपतिद्वारा जारी गरिन्छ । यद्यपि यी कार्यकारी आदेशहरू अध्यादेश जस्तै कानुनी प्रकृतिका हुन्छन् संसद्को अनुमोदनबिना नै ती कार्यान्वयनमा जान सक्छन् । त्यहाँ यसले कार्यकारी अधिकारलाई संसद्को नियन्त्रणभन्दा बाहिर धकेल्ने चिन्ता उत्पन्न गरेको छ । फ्रान्समा अध्यादेशलाई 'अर्डेनेन्स' भनिन्छ । यो फ्रान्सको संविधानको धारा ३८ अन्तर्गत कार्यान्वयन हुन्छ । कार्यकारी अङ्गले संसद्को अनुमतिमा विशेष विषयमा कानुनी उपाय लागु गर्न सक्छ । यसलाई संसदले पछि अनिवार्य अनुमोदन गर्नु पर्छ । बेलायतमा अध्यादेश जस्तो कुनै विशेष प्रावधान छैन तर विशेष शक्ति (रोयल प्रिरोगेटिभ पावर) मार्फत कार्यकारी निर्णयहरू गर्न सक्छ । यद्यपि, संसदको अनुमोदन आवश्यक हुन्छ । त्यहाँ पनि संसद्बाट कानुन निर्माण नै प्राथमिक विकल्प हो । अस्ट्रेलिया र जर्मनमा अध्यादेशको प्रयोग संघीय सरकारको विशेष अधिकारअन्तर्गत सीमित छ ।

अध्यादेशको अभ्यास

विश्वव्यापी रूपमा नै लोकतान्त्रिक मुलुकहरूले अध्यादेशको व्यवस्थालाई संवैधानिक र कानुनी प्रावधानका रूपमा अभ्यास गरिँदै आए पनि अध्यादेशप्रति सकारात्मक र नकारात्मक टिप्पणी भन्ने सुनिँदै आएका हुन्छन् । कार्यपालिका सरकारको अङ्गले संसद्लाई छलेर अध्यादेश कुन नियतले जारी गरिरहेको छ भन्ने विषय महत्वपूर्ण रहन्छ । एकातिर, यसको प्रयोग लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यताभन्दा बाहिर जान नदिन संसद्को अनुमोदन प्रक्रिया अनिवार्य मानिन्छ । अर्कातिर, अध्यादेशको अत्यधिक प्रयोगले कार्यपालिका र व्यवस्थापिका बिचको सन्तुलन बिग्रने जोखिम रहन्छ, जुन अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा पनि आलोचनाको विषय बन्ने गरेको छ । व्यवस्थापिकामाथि कार्यपालिकाको हस्तक्षेपले जोखिम सिर्जना पनि गर्न सक्छ ।

२०७४ पछि प्रधानमन्त्रीको जिम्मेवारीमा रहँदा केपी शर्मा ओलीको कार्यकालमा ३१ वटा अध्यादेश जारी भएको देखिन्छ । त्यसपछि प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाका पालामा १५ र पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डका पालामा तीन वटा अध्यादेश जारी भएको थियो । वर्तमान समयमा चौथो कार्यकालका लागि प्रधानमन्त्री ओलीका पालामा छ महिना नबित्दै छ वटा शीर्षकमा अध्यादेश आइसकेका छन् ।

नेपालमा पनि विगतमा विभिन्न समयमा सरकारले संसद्को अधिवेशनलाई छलेर अध्यादेश जारी गरेका दृष्टान्तहरू छन् । त्यसमध्ये संवैधानिक परिषद्सम्बन्धी अध्यादेश, राजनीतिक दलसम्बन्धी अध्यादेश

बढी चर्चामा रहेका थिए । नेपालका सन्दर्भमा अध्यादेशलाई राजनीतिक सौदाबाजी बनाएका धेरै उदाहरण छन् । दलभित्रको आन्तरिक द्वन्द्वलाई व्यवस्थापन, शासकीय कार्यशैली र सीमित स्वार्थले अध्यादेशको खास मर्ममाथि प्रहार भएका छन् । अध्यादेशको आधारभूत अवधारणा विपरित हुने यस्ता प्रयोगले संविधानको मर्ममाथि पनि कतुषित मनसाय राखेका पाइन्छन् । सामान्यतः अध्यादेश विशेष समयमा आवश्यकताको सिद्धान्तमा आधारित हुनु पर्छ तर शासकीय स्वार्थ र सुविधाको मनसायलाई अध्यादेशको अधिकार दुरुपयोग गरिनु कदापि सकारात्मक मान्न सकिँदैन ।

अध्यादेशको औचित्य

सत्ता साभेदार नेपाली कांग्रेस तथा नेकपा (एमाले) ले गठन गरेको व्यावसायिक वातावरण सुधारका लागि कानुन सुधार कार्यदलको सिफारिसबमोजिम सरकारले विभिन्न अध्यादेश अघि बढाएको छ । उद्यम व्यवसायका क्षेत्रमा देखिएका कानुनी भ्रमेला हटाउन, अन्तरमन्त्रालय र विभागबिच कार्यसम्पादन चुस्त बनाउन सरकारले अध्यादेशका माध्यमबाट व्यापक कानुनी सुधारका लागि पहल गरेको छ । जसमार्फत २९ कानुन संशोधन भएका छन् । सरकारले आर्थिक तथा व्यावसायिक वातावरण सुधार र लगानी अभिवृद्धिसम्बन्धी अध्यादेशमार्फत विभिन्न ११ कानुन र सुशासन प्रवर्द्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी अध्यादेशमा १३ वटा कानुन, भूमिसम्बन्धी अध्यादेशअन्तर्गत तीन वटा कानुन संशोधनको भएका छन् ।

सरकारले मुलुकमा सुशासन, तीव्र आर्थिक विकास र लगानीको विश्वासिलो आधार तयार गर्न अपरिहार्य अध्यादेशहरू जारी गरेको छ । संविधानको व्यवस्था अनुसार नै अध्यादेश ल्याएर तीव्र रूपमा जनअपेक्षाको सम्बोधन गर्न सरकार तदारुकता राप्ने मान्न सकिन्छ । सरकारले अध्यादेशमार्फत सहकार्य सम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, सुशासन प्रवर्द्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व पहिलो संशोधन अध्यादेश, निजीकरण

पहिलो संशोधन अध्यादेश, आर्थिक तथा व्यावसायिक वातावरण सुधार र लगानी अभिवृद्धिसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश ल्याएको छ । कतिपय अध्यादेश समयानुकूल अपरिहार्यता भए तापनि केही अध्यादेशले नीतिगत भ्रष्टाचार बढावा दिने आशङ्का पनि गरिएका छन् । यस्ता आशङ्कालाई निरूपण गर्न सरकारले नियमनका पक्षहरूलाई प्रभावकारी बनाउनु जरुरी छ ।

राष्ट्रिय आपत्कालीन आवश्यकता, प्राकृतिक विपत्त, मानवीय र स्वास्थ्य सङ्कट वा अन्य कुनै अत्यावश्यक अवस्थामा समयमै कानुनी व्यवस्था गर्न अध्यादेश आवश्यक हुन्छ तर अध्यादेशको दुरुपयोग नगरी यो केवल अपरिहार्य र संविधानको मर्मअनुरूप मात्रै प्रयोग गरिनु पर्छ । लोकतान्त्रिक पद्धतिमा संसद्को भूमिकालाई कमजोर पार्ने गरी अध्यादेशको अति प्रयोग स्वाभाविक रूपमा आलोचनाको विषय बन्न सक्छ । अध्यादेश बारेमा भ्रम हटाउन सरकारले पारदर्शिता, स्पष्टता, र जनसरोकारका विषयमा पर्याप्त जानकारी दिनु पर्छ । साथै, नागरिकलाई यसबारेमा शिक्षित र सूचित गराउनु महत्वपूर्ण हुन्छ । अध्यादेशको प्रकृति, उद्देश्य, वा प्रक्रियामा स्पष्टता नभएमा भ्रम सिर्जना हुन सक्छ ।

सरकारले ल्याउने सबै अध्यादेश गलत नियतले नै जारी भएका हुन्छन् भन्ने हुँदैन । सही उद्देश्यसहितका अध्यादेश गलत होइनन् । प्राथमिकताका साथ संघीय संसद्को नियमित हिउँदे अधिवेशन शिघ्र बोलाउन सरकारले ढिलासुस्ती गर्न हुँदैन । संसद् बन्द गरेर अध्यादेशबाट शासन गर्ने मनसायले व्यवस्थापिका र कार्यपालिकाबिच द्वन्द्व सिर्जना हुन सक्छ । साथै, विपक्षी दलले अध्यादेश पनि संसदा पेस गरेर पारित हुन्छ भन्ने बुझ्न जरुरी छ । यसर्थ, सरकारले ल्याएका अध्यादेशका सन्दर्भमा त्यसको औचित्य र आवश्यकताका बारेमा स्पष्ट भएर मात्र विरोध गर्नु उपयुक्त हुन्छ । सीमित नियत राखेर ल्याउने अध्यादेशलाई सैद्धान्तिक रूपमा समर्थन गर्न सकिँदैन तर अध्यादेशको औचित्य स्पष्ट आवश्यकताको सिद्धान्त अनुरूप रहेको प्रमाणित गर्न आफ्नो कार्यशैलीबाट देखाउनु पर्छ ।

शासन सञ्चालनमा दृढता

विकास गर्ने, कूटनीतिक एवं सन्तुलित वैदेशिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने कार्यहरू गरेर सिन्धुपुरलाई विश्वका विकसित मुलुकको अग्रपङ्क्तिमा उभ्याउन सफल हुनुभयो । आधुनिक सिन्धुपुरका संस्थापक पिता मानिनुहुने उहाँको योगदानले आज आर्थिक, मानवीय विकास तथा सुशासनलगायतका सूचकहरूमा मुलुकले अग्रस्थान ओगटेको छ ।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा वृद्धि, गरिबी निवारण, वैदेशिक व्यापारलगायतका क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउँदै सामाजिक आर्थिक परिवर्तनलाई तीव्रता दिई चीनको निर्माण गर्ने अर्का उदाहरणीय नेतृत्व हुनुहुन्छ देड सियाओ पिङ । देशको आर्थिक सुधारका लागि आधुनिकीकरणका चार खम्बाका रूपमा कृषि, उद्योग, राष्ट्रिय सुरक्षा र विज्ञान तथा प्रविधिलाई अगाडि बढाउनुभएको थियो । अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका लागि चीनलाई खुला गर्नुभएका देडले चिनियाँ अर्थतन्त्रलाई विकेन्द्रित गर्नुभयो । त्यसै गरी विश्वयुद्धका कारण काठिन मोडमा पुगेको दक्षिण कोरियाको आधुनिक जग बसाल्ने पार्क चुङ्ग ही, मलेसियाका महाधर मुहम्मद पनि असल नेताका रूपमा परिचित हुनुहुन्छ । नागरिकले संघीय शासन प्रणालीसँगै स्थायित्व, शक्तिको विकेन्द्रीकरण एवं समावेशी विकासको अपेक्षा गरेका थिए । संवैधानिक व्यवस्थाबमोजिमका राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने अनिवार्य दायित्व बोकेका मौलिक हकको कार्यान्वयन यथासम्भव

छिटो हुनेमा आश्वस्त थिए । भ्रष्टाचारको अन्त्य भई मुलुकमा सुशासन प्रवर्द्धन हुने, कानुनी शासनबाट दण्डहीनता अन्त्य हुने, आर्थिक विकासबाट समृद्धि हासिल हुने, शिक्षा, स्वास्थ्य एवं विकासका पूर्वाधारको निर्माण हुने आशा गर्दै थिए तर अस्थिर राजनीति, आलोपालो सरकार र दृढ तथा दूरदर्शी नेतृत्वको अभावले नागरिकमा नयाँ व्यवस्थाको महत्त्व बुझाउन सकिँएको छैन ।

विशाल अनि विकसित छिमेकी मुलुकले विश्वकै अर्थतन्त्रको केन्द्र दक्षिण एसियालाई बनाउँदै गइरहेको बेला त्यसबाट सिकेर हाम्रो मुलुकलाई पनि विकासको अग्रगतिमा ढोऱ्याउने काम त कता हो कता ती छिमेकीले सिर्जना गरेका अवसरबाट लाभसम्म पनि लिन नसकिँएको अवस्था छ । सन् २०२६ नोभेम्बर २४ मा नेपाल अल्पविकसित मुलुकबाट स्तरोन्नति हुँदै छ । अल्पविकसित मुलुकको दर्जामा रहँदा प्राप्त गरेका सेवा, सुविधा, छुट्ट, सहूलियतको भरपूर उपयोग गर्न नसकिँहेको अवस्थामा स्तरोन्नतिपश्चात् नयाँ चुनौतीहरूलाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने संस्था र शासन प्रणालीको विकासमा व्यावहारिक रणनीति आवश्यक देखिएको छ । राष्ट्रहितका यी र यस्तै विषयमा हेरक पल छलफल एवं सुधारको प्रयास हुने वातावरणको सिर्जना नेतृत्व तहबाट हुनु

पर्छ । दीर्घकालीन योजना बनाएर मात्र हुँदैन, त्यसलाई मिलिसिलेवार रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवधिक योजना, मध्यकालीन

खर्च संरचना, वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम सँगसँगै परियोजना बैङ्कको सबल कार्यान्वयनसमेत अनिवार्य हुन्छ । यति मात्र होइन राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा प्रदेश र स्थानीय तहको जिम्मेवारी तथा अन्तरसरकारी वित्त हस्तान्तरणसँगै उपराष्ट्रिय सरकारका योजनाहरूको संघीय योजनासँगैको कस्तो तालमेल हुनु पर्छ भन्ने प्रष्ट व्यवस्था गरिनु पर्छ । अन्यथा विकास प्रयास अधुरो यात्रा जस्तै हुन पुग्छ । यसका लागि नेतृत्वमा नीति र नतिजाबिचको सञ्जति, बोली र व्यवहारबिच तालमेल, प्रियतम योजना र परियोजना बैङ्कबिच एकीकरण साथै आवश्यकता र आर्थिक अवस्थाको यथाथरपक विश्लेषण गर्न सक्ने विशिष्ट क्षमताको आवश्यकता हुन्छ ।

भइरहेका व्यवस्थाको निरन्तरतामा क्रमभङ्गता गर्ने हिम्मत जसको रहँदैन, विकृति, विसञ्जति, दण्डहीनता र भ्रष्टाचारको विरुद्धमा खरो उत्रिन चाहँदैन, प्रशासनमा सुशासन र राजनीतिक दलभित्रको आन्तरिक लोकतन्त्रको सबलीकरणमा ध्यान जँदैन भने त्यस्तो नेतृत्वको कुनै अस्तित्व रहँदैन । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको नेतृत्वमा रहने जोकोही किन नहोस् परिवर्तन, प्रविधिको प्रयोग र नवप्रवर्तनमार्फत आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र सुशासन प्रवर्द्धन, सेवा प्रवाहमा सरलता र सहजता, विकास निर्माणमा राज्यस्रोतको मितव्ययी प्रयोग हुने व्यवस्थाको सुनिश्चित गर्न सक्नु पर्छ । जापानले दोस्रो विश्वयुद्धपछि अवलम्बन गरेको विकास रणनीति 'आइएन ट्राञ्जिट' जस्तै मुलुकको समग्र विकासका लागि

राजनीति, प्रशासन र निजी क्षेत्रको संयुक्त प्रयासमा जोड दिनु पर्छ ।

सामान्य व्यक्तिको जस्तो नभई नेतृत्व तहमा रहने व्यक्तिको ओज, महत्त्व र प्रभाव विश्वभर फैलिन्छ । विषयवस्तुको गाम्भीर्यतालाई ध्यानमा राखेर विचार व्यक्त गर्दा त्यसले व्यक्तिगत मात्र नभई मुलुकको साखमा नै आँच आएका उदाहरण धेरै छन् । आफू र आफू आबद्ध दल मात्र ठिक अरु सबै खराब भन्ने कुरा नेतृत्वदायी भूमिकामा रहने पदाधिकारीमा बोलीबाट होइन व्यवहार र सुधारले पुष्टि गर्ने हिम्मत हुनु पर्छ । नागरिकमा बाँडेका चुनावी आशावासलाई कार्यान्वयन तहमा पुऱ्याउन चुम्ने, सुधारको विन्दु पनि पहिल्याउन नसक्नेले अरूलाई भुक्ने, गलतलाई गलत हो भन्न नसकी शक्तिको आडमा भुक्ने नेताको प्रवृत्तिले मुलुकलाई दिशानिर्देश गर्न कदापि सक्दैन ।

जिम्मेवारीमा रहने शासक वर्गमा मुलुकको अवस्था, आवश्यकता, नागरिक अपेक्षा र आगामी कार्यदिशाको बोध भई अन्तस्करणबाट परिवर्तन गर्ने हुटुट्टी र प्रयत्न हुनु पर्छ । नागरिकको अभिमत बढुले सतमा पुगेपछि प्राप्त गरेको शक्तिको दुरुपयोग हुन नदिन सचेत र संयमित हुन सक्नु पर्छ । शासन सञ्चालनको बागडोर समाल्ने अवसर जीवनमा बिरले मात्र प्राप्त हुने र आगामी कार्यदिशाको आड भरोसा शासकीय पात्रको कर्ममा भर पर्ने भएको हुँदा नागरिकलाई केन्द्रमा राखी कर्मतीमा पनि आफ्नो व्यवहारलाई आफैँले धिक्कार्ने अवस्थाको सिर्जना नहोस् भन्नेमा शासक वर्ग सचेत हुनु पर्छ ।

तपाईं जहाँ भएपनि प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लगाइनु गर्नुहोस

www.pratidindaily.com

